

RÖSTER FRÅN **BURMA**

TEXT: THOMAS AUE SOBOL FOTO:CHRISTIAN HOLST

Tiotusentals munkar, nunnor och vanliga människor i Burma reste sig mot militärregimens hänsynslösa förtryck. Vad slogs de för? Kan folket någonsin störta de mäktiga generalerna och deras 400 000 soldater? Vi har besökt Burma för att undersöka konsekvenserna av 45 års militärstyre.

Mannen som kallas »Besegrare av Kungar« har alltid en »överrock«. En agent från Burmas militära underrättelsetjänst följer efter den politiske dissidenten Min Ko Naing 24 timmar om dygnet. Men den förre studentledaren har lärt sig hur man hänger av en överrock, och när vi träffar honom på en hemlig plats i Rangoon, försäkrar han att överrocken inte längre är efter honom.

– Jag byter taxi ett par gånger, och sedan går jag genom en folktät marknad. Det är inte så svårt, säger Min Ko Naing och ser belåten ut över att ännu en gång ha lurat sina följare. Men innan den här historien har tagit slut kommer de att ha hunnit upp honom.

Vi reste till Burma en kort tid innan munkarnas revolt i syfte att beskriva de humanitära konsekvenserna av nästan 45 års militärstyre, och för att ta reda på hur man kämpar mot den ondska och förnedring, det förtryck som är vardag i en diktatur mot vilken väst inte är redo att intervensera. För att intresset är alltför litet, Burma alltför långt borta, och generalernas vänner alltför inflytelserika.

Låt oss först klargöra: Juntan kritiserar för att vara ett hjärtlöst gäng brottslingar. Reaktionen på den senaste tidens fredliga protester bekräftar brutaliteten: Sedan ilskan över de hastigt och kraftigt höjda bränslepriserna bröt ut har regimen fängslat tusentals demonstranter. Ett okänt antal har dödats, forslats iväg och kremerats. Ögonvittnen berättar om massgravar, men än så länge känner ingen till tragedins omfattning. Sedan tidigare sitter över 1 100 politiska dissidenter bakom galler i Burma för att de vågat kritisera det som inte får kritiserar. Regimen utplånar bergstamfolkens byar i jakten på upprorsmän, och använder bybor som mänskliga minröjare. Och medan generalerna spenderar landets rikedomar på militärmakten och lever i lyx så förfaller skolor, universitet och sjukhus.

Fredspristagaren och frihetskämpen Aung San Suu Kyi vann de demokratiska valen 1990, men har hållits i husarrest i stort sett konstant sedan dess. Tidigare i år misslyckades FN med att anta en resolution om Burma eftersom Kina och Ryssland lagt in veto.

Efter revolten i september antog FN:s säkerhetsråd ett icke-bindande uttalande som »fördömde användandet av våld mot fredliga demonstrationer i Burma«, medan USA och EU införde nya sanktioner. FN:s särskilda sändebud i Burma reser runt i regionen för att försöka få stöd i ASEAN-länderna (Association of South East Asian Nations). Men ge-

Min Ko Naing satt nästan 16 år i isoleringscell för att han deltagit i uppror mot den burmesiska regimen. Han fortsatte kampen och är nu fängslad igen.

neralerna har hittills varit i stort sett immuna mot internationella påtryckningar, vilket utlämnat Burmas folk till en ensam kamp. Hur ser denna kamp ut? Hur klarar vanliga människor av att samla nog mod för att resa sig mot general Than Shwe och hans 400 000 soldater?

16 år i fängelse

Första anhalten på vår resa är Min Ko Naing. Han var en av de ledande krafterna bakom studentupproret för nästan 20 år sedan. På den tiden hade general Ne Wins »Burmesiska väg till socialism« resulterat i ekonomisk bankrott genom påtvingade förstatliganden,

ogiltigförklarande av sedlar och hyperinflation. Den 8 augusti 1988, demonstrerade tiotusentals på Rangoons gator. De skrek: »Demokrati! Frihet!«

Armén svarade med att döda omkring 3 000 människor under det uppror som senare kom att kallas 8-8-88. Ett foto från den tiden visar en läkarstudent som bär en skadad tonårsflicka. Blödande och med huvudet hängande ligger hon livlös i hans armar.

Min Ko Naing dömdes till nästan 16 år i isoleringscell för sin roll i upproret. 5 840 dagars isolering, 140 160 timmars tystnad.

– Inte ens fängelsets katter tilläts besöka mig, berättar han.

Vart tredje barn i Burma är undernärt enligt FN.

När han släpptes 2004, återupptog han kampen för demokrati. Idag leder han »88-generationens studenter«, som arrangerade de första demonstrationerna mot höjningen av bränslepriserna, och är nära knutet till de regimkritiska munkar som sedermera kom att leda demonstrationerna på Rangoons gator.

Om juntan någonsin störtas, så kan det vara denna grupp som står bakom. Kanske är det därför de kallar honom Min Ko Naing – »Besegraren av Kungar«.

Vi går in i ett avlångt, mörkt rum. Ett fönster i borten änden är så smutsigt att det är svårt att se varken ut eller in genom det. Vi låser dörren. Regimen tillåter inte politiska dissidenter att fritt träffa utländska reportrar. Burmas tidningar och tevestationer agerar språkrör åt en junta som systematiskt bekämpar yttrandefriheten. Medierna fungerar som Tankepolisen i George Orwells berömda roman *1984*, de övervakar folk och sprider desinformation om landets militära styrka och ekonomiska framgångar, säger kritiker. Orwell är känd i Burma eftersom han tjänstgjorde här som polis under den brittiska kolonialtiden. Intellectuella menar att det han skrev var en förutsägelse om vad som komma skulle.

Med sin nyligen avslutade kampanj »Det öppna hjärtat«, stod Min Ko Naing och de andra i 88-generationens studenter upp mot försöken att skrämman folk till tystnad. Aktivisterna oppmuntrade folk att skriva om sina liv. 200 000 burmeser skickade brev, ytterligare andra hängde brev på sina dörrar. Brevet blev deras röster.

– Folket känner inte till sina rättigheter. När de lider av något, och det görs orätt mot dem, vet de inte vad de ska ta sig till. I allmänhet känner folk att det är farligt att sätta sig upp

mot myndigheterna. Jag vill statuera ett exempel för alla dessa människor och säga: »Ni har rättigheter! Ni har rätt att säga och skriva vad ni tycker!« Vi vill sända ett väldigt tydligt budskap till folket om vad som är rätt och fel, rättvist och orättvist. Till slut kommer deras medverkan att leda till ett vägskal i vår historia, säger Min Ko Naing om breven.

De flesta breven var inte politiska till sitt innehåll. De beskrev det dagliga lidandet i en diktatur som bestulit folk på deras mest basala rättigheter. Folk skrev om brist på medicinsk behandling, om tvångsarbete, rädsla, desperation och om hur priset på ris och matolja stiger likt kinesiska aktier.

Samma dag som vi träffar Min Ko Naing har priset på fordonsbränsle gått upp med 500 procent, i ett slag. Många arbetare tvingas nu lägga halva sin lön bara på att åka buss. Ett jobb räcker inte längre. Att ha två? Kanske.

Men kampanjer som denna har ett pris. Jag har hört att två brevskrivare har dömts till fem respektive sju års fängelse för att de beskrivit vardagslivets provningar. Men detta är något Min Ko Naing vägrar att diskutera.

– Nej! Nej! säger han. Jag vill inte prata om farorna, för de är så vanliga här.

Intervjun fortskrider på det viset: Det är framtiden, drömmarna om demokrati och frihet han vill prata om, inte om riskerna han och andra tar. Men riskerna finns där. I boken *The Darkness We See*, utgiven av före detta politiska fångar, dras slutsatsen att 127 aktivister har dött i Burmas fångelser sedan 1988. Långt fler har uthärdat tortyr och övergrepp i celler avsedda för militärhundar under den brittiska kolonialtiden. Strategin är att förödmjuka fångarna så mycket att de aldrig mer kommer att ta upp kampen. En före detta fånge förklarar:

»... Det var fyra vakter på polisstationen,

Omkring hälften av statsbudgeten i Burma går till landets armé.

alla fulla, och de hittade en stor hund, som de fick att bestiga min rygg. Sedan använde de sina händer för att stimulera hundens penis och placerade den mot mitt anus. Hunden sprang undan, då en sådan sak är onaturlig, men myndighetspersonerna hämtade den igen och fortsatte med övergreppet ... Jag kan förlåta mina torterare allt utom de sexuella övergreppen ... De har förstört min självkänsla, min heder.«

I den thailändska gränsstaden Mae Sot har jag mött flera av dessa män som har kämpat för ett nytt land, men till sist dragit slutsatsen att de är maktlösa mot juntan. De är glada över att vara i säkerhet, men tankarna på kamrater som de lämnat ger en desperat glans åt deras ögon.

Men Min Ko Naing fruktar inte längre.

– I fängelset försökte jag bara att koncentreras mig på nuet. Jag tänkte inte på det förflutna, jag tänkte inte på framtiden. Jag tänkte inte ens på gårdagen eller morgondagen. För om jag tänkte på dessa 16 år i fängelse så skulle det göra slut på mig. När jag hörde en röst tänkte jag »okej, det är en röst«, jag varken såg det som något bra eller dåligt. När jag var hungrig åt jag, när jag var trött sov jag. För mycket smärta gör en avtrubbad. Jag fruktar inte längre.

Denna oräddhet är en attityd som jag träffar på även bland andra politiska dissidenter som stannat i Burma. Det verkar som om ondskan inte skrämmer dem, utan snarare göder deras längtan efter frihet så att den växer för var dag. Som en vild växt.

Blod kommer att flyta

Jag vill fråga Min Ko Naing vad som måste ske för att människor till sist ska kunna stöta juntan. Han svarar att först måste människor förlora allt hopp.

Svaret här kräver en förklaring: När Aung San Suu Kyi och NLD (The National League for Democracy) vann valet 1990 passade inte resultatet generalerna, och de förklarade det ogiltigt.

Först sa de att det måste skrivas en ny konstitution, och senare lanserade de en »vägkarta till demokrati«. Denna process gav folk hopp om att förändringar skulle komma en dag, och att demokrati skulle följa på dessa. Men efter närmare 20 år av besvikelser tror få att konstitutionen kommer att medföra några allvarliga demokratiska förändringar.

Kritiker framhåller att den konstitution som nu konstrueras reserverar en fjärdedel av platserna i parlamentet för officerare, ställer som villkor att presidenten ska ha »militär vision«, och är skraddarsydd för att stänga ute Aung San Suu Kyi från val.

– Jag tänker inte se saker utifrån om folk är rädda eller inte, eller utifrån om de är modiga eller inte. Det avgörande är hopp. Så länge folk har hopp om att den pågående processen ska medföra någon förändring, så är chansen väldigt liten att de störtar regeringen. Men om konstitutionen och »vägkartan till demokrati« visar sig misslyckade kommer inte folk att stå ut längre. Det är viktigt för oss att skicka det tydliga budskapet att om folket röstar nej till konstitutionen, så kommer det att gynna framtida generationer«, förklarar Min Ko Naing.

Studentledaren vill undvika en blodig revolution, men han kan förutse arméns reaktion på munkarnas uppror och medger att det inte går att undvika. Att vägen förbi den 2 000 år gamla Sulepagoden åter kommer att färgas röd.

– Det har gått nästan två årtionden, och den större delen av den tiden har vi hyst falska förhoppningar. Oavsett hur fredliga vi är,

så har vi en diktator till fiende. Och oavsett hur mycket vi vinnlägger oss om att hålla antalet dödade nere, kommer blod att flyta, och folk kommer att bli dödade. Men det är ett mycket materialistiskt sätt att tänka om man säger att de är starkare än vi för att de har 400 000 soldater. Vi har folkets röst, och om vi blir starka nog, så kommer de säkerligen att lyssna på oss för att de inser att vi har minst lika mycket makt, säger han.

En katastrof i vardande

Ett buddistkloster i Rangoons utkanter. 28-åriga Zaw Maung började sälja sin kropp för 3 500 kyat (cirka 17 svenska kronor) när hennes man lämnade henne och deras två barn. Hallicken tog det mesta av pengarna, men det blev alltid 1 000 kyat över till Zaw Maung. På en dag kunde hon ta emot 10 kunder och tjäna 10 000 kyat. Men pengarna gick till medicin, för hon fick utslag och blev svag och sjuk.

Det blev svårare och svårare för Zaw Maung att locka kunder, och hon hamnade till slut utanför en tågstation där hon levde på vad de förbipasserande gav henne: vatten och frukt. Det var när hon var där, på botten av världen, som en munk såg henne och berättade för henne om ett av de få ställen i Burma där hiv-smittade kan få hjälp. Nu sitter hon i klostret, så tunn och utmärglad att hennes hals liknar en blomsterstjälk.

– Jag smittades av en mygga, säger hon.

Det är tragiskt, inte bara att hon är döende, utan också att hon har bestulits på sanningen om sitt öde.

Burmas junta har sedan länge försökt att ignorera den förestående hiv-katastrofen, som av FN beskrivs som den värsta i Asien. Regimen anger att antalet smittade är 360 000 personer, men detta kritiserar av NGO:s som menar att siffran är minst den dubbla. San-

ningen är att över 1 miljon burmeser är smittade, hävdar den 36-åriga NLD-medlemmen Phyu Phyu Thin. De senaste åren har hon vikt sitt liv åt att hjälpa Burmas glömda hiv-offer.

Medan andra länder i Sydostasien som Thailand och Kambodja har lyckats begränsa smittspridningen, är ämnet fortfarande tabubelagt i Burma. Denna folkhälsokris ser ut att vara den mest allvarliga konsekvensen av att regimen inte visar något som helst intresse för folkets väl. Omkring hälften av landets budget går direkt till armén, som har blivit dubbelt så stor sedan 1988, medan man bara lägger 38 dollar per invånare och år på sjukvård. Egentligen avsätter regimen ännu mindre, endast cirka 7 dollar per person, eftersom sjukvården till stor del finansieras privat.

Enligt FN är vart tredje barn undernärd, samma siffra som för Angola, och vart tionde barn dör innan det når fem års ålder – samma förhållanden som i Kongo. WHO har tidigare deklarerat att Burma har ett av de sämsta vårdssystemen i världen, bara aningens bättre än i det krigshärjade Sierra Leone. Juntan spenderade massor av pengar på att bygga den nya huvudstaden Naypyidaw, de köpte nyligen många nya flygplan av Kina och skickade 10 000 soldater på militärutbildning i Ryssland.

– De lägger bara pengar på sådant som ökar deras makt, hälsa är oviktigt för dem. På så vis skiljer de sig inte mycket från andra diktaturer. Det enda som räknas är makt, säger Phyu Phyu Thin. Med sitt nästan barnsliga, milda utseende, framstår hon som en inkarnation av motsatsen till juntan: En människa för vilken makt inte existerar som ett värde.

Just Ryssland och Kina har spelat, och spelar fortfarande, en avgörande roll för Burma. Tidigare år valde dessa två säkerhetsrådsmedlemmar att utnyttja sin vetorätt mot en

Phyu Phyu Thin har vikt sitt liv åt att hjälpa Burmas glömda offer för hiv-epidemin. Buddistmunkar driver härbärgen för hiv-smittade i Rangoon.

Zaw Maung är döende i aids. Hon vårdas på ett buddistkloster i utkanten av Rangoon.

resolution från USA som uppmanade Burma att sluta kränka de mänskliga rättigheterna. Särskilt Kina har stora ekonomiska intressen i landet: man vill lägga vantarna på Burmas teak, ädelstenar, olja och naturgas i utbyte mot vapen och militärutrustning. Men också länder som Thailand, Singapore och Indien hjälper – genom stora investeringar – juntan att stå emot västs ekonomiska sanktioner och politiska påtryckningar.

Under 2005 och 2006 lyckades generalerna locka till sig utländska investeringar till ett värde av över 6 miljarder dollar, den största summan sedan det blodiga proteståret 1988. Nu planerar också Ryssland att hjälpa Burma att utveckla kärnkraft, i fredliga syften, försäkrar juntan. Det går rykten om att nordkoreanska fartyg med atomteknologi angjort Rangoons hamn. Med andra ord, Burma klarar sig bra utan väst, generalerna har hittat andra vänner. Men trots denna nya flod av kapital, har inte juntan råd att ta hand om landets sjuka.

Phyu Phyu Thin driver tillsammans med

buddistmunkar två härbärgen för hiv-smittade. Här på munkarnas kloster av bambu får ett fåtal patienter livsförlängande retrovirusmediciner, andra får mat och en sovplats.

Fienden får behandling

Det finns två offentliga sjukhus för hiv-smittade i Rangoon. Men enligt ryktet är de i uselt skick, utan mediciner och med bara ett fåtal doktorer och sköterskor. Det ena får sin mat ifrån en internationell hjälporganisation, och på det andra finns det helt enkelt ingen mat. Antalet patienter är stort och vissa dör bokstavligen på tröskeln till dessa sjukhus. Phyu Phyu Thin har till och med börjat ta emot patienter i sitt eget hem.

– Min allra första patient var en polis. Om hans överordnade skulle få reda på att han var hiv-patient skulle han bli av med sitt jobb, så han bad oss att hålla det hemligt. Han ville veta var han kunde få behandling och hur han kunde bli bättre. Jag ser en patient som en patient, oavsett vem han eller hon är, säger Phyu Phyu Thin som en förklaring till att hon även

hjälper människor som ingår i förtryckapparaten.

För att åstadkomma verklig förändring i Burma, ser hon som sin viktigaste uppgift att få människor att sluta vara rädda:

– Regeringens strategi att sätta skräck i folk är framgångsrik på kort sikt, men inte i det långa loppet. Människors lidande bara växer, och till sist kommer de att ställa sig upp och säga ifrån. Människor som jag måste få folk att sluta vara rädda. Ta hiv-patienterna. De fruktar regeringen, men samtidigt lider de av en dödlig sjukdom, och det får dem att vilja hjälpa andra även om regeringen inte tillåter det. Om vi lyckas få människor att sluta känna rädsla och tvekan så kommer inte regimen förtryck att fungera.

Den hiv-positiva Zaw Maung omfamnar sig själv, som för att känna att hennes smala armar fortfarande är där. Hennes nagellack sattes på för länge sedan, och flagar nu som färg på en gammal vägg. Phyu Phyu Thin berättar sanningen om hur hon blev smittad för henne. Att det var mannen, inte myggen.

Rädslan för övervakning skrämmer många till tystnad. En tyst övervakare kan finnas var som helst i vimlet.

På ett västerländskt café i Mandalay med dålig pizza och dyr Coca cola plockar jag upp den regeringskontrollerade tidningen Myanmar Times. Tankepolisens i arbete. De har tryckt ett öppet brev till Min Ko Naing. Det lyder ungefär så här:

»Min Ko Naing. Anledningen till att jag skriver till dig i dessa dagar är att din grupp av 88-generationens studenter går för långt med ert politiska trixande i er hunger efter popularitet. Dessa dagar hör vi konstant utländska reportrar likt många sorters grodor under monsunens början. Det är så motbjudande att vissa länder i det så kallade internationella samfundet i ett försök att skada Burmas intressen blandar sig i landets interna affärer och gör gemensam sak med sina lakejer och fabricerar falska nyheter.«

Farliga skämt

Det var i samma tidning som den danska konstgruppen Surrend lade in en annons som innehöll ordet Ewhsnahtrellik, som senare avslöjades vara »Killer Than Shwe« (Mördare Than Shwe) baklänges. Strax därefter förbjöd juntan annonser på andra språk än engelska och burmesiska. Jag ville ta reda på förhållandena för humor i Burma. Är det alls möj-

ligt att dra ett skämt? Kan man driva lite med generalerna och diktaturen? Och kan humor användas för att skapa förändringar?

Jag går nerför en dammig grusgata i eftermiddagshettan. På 39:e gatan står det på en skylt: »Moustache Brothers« (Mustaschbröderna). En av bröderna kommer ut, vinkar med båda armarna:

– Här borta! Kom in!

Invändigt är garagets väggar täckta med foton på Aung San Suu Kyi. Där finns också några antika dockor och en enkel scen av trä.

– Ett bra skämt är ett skämt som får generalerna att skämmas, säger komikern Lu Maw utan att tveka.

När hans bror och kusin fängslades 1996 för att de dragit regimkritiska skämt, fortsatte han showen på egen hand. Lu Maw trodde många gånger att det var hans tur att bli hämtad, men det hände aldrig. Varje gång jag ställer komikern en fråga om livet i Burma, svarar han med att dra ett skämt. Han börjar med ett om yttrandefrihet:

– Hej, jag heter Lu Maw. Jag har så ont, jag har hemsk tandvärk. Jag kan inte ens äta. Jag ville gå till en tandläkare, så jag tog bussen över gränsen till Thailand. Ja, jag korsade över gränsen! I den thailändska staden Chiang

Mai letade jag efter en tandläkare. Oh, vilken tur, jag hittade en tandläkare och sa till honom »Kära tandläkare, snälla laga mina tänder, jag har så ont.« Tandläkaren är väldigt förvånad. Han säger: »Lu Maw, varför kommer du till Thailand, har ni inga tandläkare i Burma?« Jag svarar: »Jo, vi har många tandläkare, men därhemma får vi inte lov att ÖPPNA MUNNEN.«

Han uttalar de sista orden mycket högt och tydligt så att jag alldeles säkert ska fatta poängen. Bredvid Lu Mau sitter Par Par Lay. Han satt fem år i fängelse. I motsats till Lu Maw är han tyst och tankfull. Det är Mu Law och inte brodern som berättar om tiden i fängelse.

– Min bror förändrades inte, han förblev komiker. Varje kväll innan läggdags, drog han skämt för de andra fångarna och de skrattade och applåderade. När han var satt i straffarbete, att krossa sten i den stekande solen, sa han: »Den här är för demokrati!« sedan svingade han hackan igen och sa: »Den här är för frihet!«

– Vi är komiker i hjärtat och det kan vi inte ändra på, säger Lu Maw. Mustaschbröderna säger att de mest drar skämt om den före detta generalen Ne Win, men att alla vet att kriti-

ken också är riktad mot dagens regim. En general är en general, när allt kommer omkring.

Lu Maw laddar för ett nytt skämt. Det här är om Ne Win som efter sin död 2002 förvandlades till en stor fisk som bodde i havet. En dag kom tsunamin.

– Tsunamin drabbar Indonesien, åh, skadorna är enorma, många människor dör. Senare når tsunamin Thailand, åh nej, stora skador och många människor dör. Till slut når tsunamin Burma. Men innan den når land, stoppas den av en stor fisk. Det är Ne Win som stiger upp ur vattnet och säger: »STOPP! DET ÄR FÖR SENT! SKADAN ÄR REDAN SKEDD!«

Lu Maw viker sig dubbel av skratt, slår sig på låren. Senare berättar han skämtet om doktorn som sätter blixtlås på kvinnornas magar så att de kan föda många barn utan att behöva betala för förlossningsvård. Han ger sig på poliser som tar mutor, regeringstjänstemän som är ute efter vad som helst de kan komma över, och lärare som begär en liten extraslant.

Det är för sent!

– Inte dödade en, dödade många, mumlar Lu Maw när vi pratar om den danska konstgruppens annons som pekade ut Than Schwe som mördare.

– Vi kan bli arresterade när som helst. Det kan hända ikväll, eller imorgon. De kommer alltid och hämtar en vid midnatt när det inte finns folk på gatorna som vittnen, säger han.

Och bara några veckor efter vårt möte händer det förväntade. När protesterna i Rangoon och Mandalay växer i styrka, arresterar juntan Par Par Lay.

Men denna kväll sitter vi utanför garaget efter föreställningen, en lokal poet kommer förbi, liksom några andra artister.

– Det här är precis som Broadway, skojar Lu Maw.

Artisterna visar en affisch och berättar att de har arrangerat en komisk show men att den förbjudits av regeringen. Men dessa försök att döda humorn är bara hinder på vägen, säger Lu Maw. Skrattet kommer alltid att leva.

– Humor är så viktigt för vårt land. Burmeser arbetar hårt hela dagen, så på kvällen vill de koppla av. Dans, musik och drama. Show hela kvällen! Folk vill skratta. Vi är budister och vi tror på att om du skrattar tre gånger om dagen så lever du längre. Det är därför vi gillar dans och komik. Tre generationer! Min farfar, min far och jag. Fast vi förbjöds, fortsätter vi.

Researrangörer som skickar turister till

Burma kritiserar ofta för att stoppa pengar i regimens fickor. Men Mu Law tror att turisterna är viktiga, för de håller regimkritiker som han själv vid liv. Så länge han är känd också utanför Burma är risken mindre att juntan gör sig av med honom, säger han. Turisterna är som den trojanska hästen, Lu Maw är krigaren inuti den.

Komikern tvivlar på att Burmas folk ensamt kan störta militärregimen. Påtryckningar från det internationella samfundet är avgörande.

– Folk är rädda. De har redan lidit så mycket, säger han.

Solen har gått ner och tiden när polisen kommer för att göra sina arresteringar närmar sig. Jag har sagt adjö till artisterna och går tillbaka uppför den dammiga grusvägen. Plötsligt ropar Mu Law bakom mig:

– STOPP!

Jag vänder mig om. Ett ögonblick står han bara där och tittar på mig, så formar sig läpparna till en ny mening:

– DET ÄR FÖR SENT! skriker han.

För sent för vem? För Min Ko Naing och Par Par Lay, som nu åter sitter i fängelse? För de politiska aktivisterna och munkarna? Eller är det för sent för generalerna? Är deras dagar räknade? Kommer folket att resa sig igen? Stämmer det som Min Ko Naing sade: »Vi har folkets röst, och om vi blir starka nog ...«?

Fängslad igen

Tillbaka i Rangoon. Min Ko Naing lämnar rummet före oss. Han verkar inte ha någon »överrock«, men å andra sidan skulle det knappast vara något man märkte här i Burma. I andra polisstater ser man dem i varje gathörn. Uniformerade män med ränder på axlarna. Våldsamt utseende. Arroganta. Kungar av sina egna små gathörn. Men här är det som om ögat inte kan se det farligaste. Kanske är teven som visar en fotbollsmatch en orwellsk skärm som bandar allt och skickar det vidare till Storebror Than Shwe? Kanske är mannen som serverade oss limejuice en informatör åt Tankepolisens?

Min Ko Naing lovar att skicka mig kopior av några av de 200 000 breven från folket, men han får aldrig möjlighet till det. Kort efter vårt möte arresteras han under demonstrationerna mot de höjda bränslepriserna.

Samtidigt tar tiotusentals munkar, nunnor och vanliga människor över gatorna i Rangoon och Mandalay. Militären svarar med lastbilar fulla av soldater, misshandel, fängslanden och dödande. De flesta av »88-generationens studenters« ledare fängslas. Som

om Min Ko Naing också förutsåg detta, sa han under intervjun:

– Vi kan inte undvika att en sådan hemsk sak händer, att alla ledarna arresteras. Men det bästa budskapet till regeringen är att peka på att senast de gjorde samma sak trodde de att de hade vunnit efter att de arresterat fem ledare. Men sedan kom det 50 nya ledare.

Som för att understryka att han verkligen menade detta, hoppade Min Ko Naing tillfälligtvis över tolkningen och utbrast:

– Yeah sure! (Javisst, säkert).

Folket kommer att fortsätta att resa sig tills juntan en dag avgår, sa han.

– Vi är redo att göra vad vi än bör göra för att genomdriva förändringar, inklusive att offra våra liv. ☺

Översättning: Johan Berggren

Efterord:

Komikern Par Par Lay släpptes ur fängelse den 31 oktober, men Min Ko Naing är fortfarande fängslad av juntan. Hiv-aktivisten Phyu Phyu Thin lever under jorden någonstans i Burma. Patienten Zaw Muang har avlidit i sviterna av aids.

Thomas Aue Sobol är frilansjournalist och bor och arbetar i Thailand.

FAKTA OM BURMA

Burma, eller Myanmar som den sittande militärregimen föredrar att kalla landet, är en tidigare brittisk koloni som blev självständig 1948. 1962 genomfördes en militärkupp och sedan dess har landet styrts av olika juntor. Det pågår ett inbördeskrig och flera gerillagrupper krigar mot regimen.

Den senaste tidens protester är de starkaste sedan 1988. Detta år återvände Aung San Suu Kyi, dotter till en känd frihetskämpe som mördats i kampen för självständighet, efter 30 år i exil. Hon blev ledande i en omfattande revolt som krävde tusentals dödsoffer. Aung San Suu Kyi har varit fängslad och hållits i husarrest upprepade gånger. 1991 fick hon Nobels fredspris.

Burma finns med på FN:s lista över världens minst utvecklade länder. Burma har 54 miljoner invånare och ligger i Sydostasien, inklämt mellan Kina, Bangladesh, Indien, Laos och Thailand. Det finns en rad etniska minoriteter, bland annat shan och karen. Nästan 9 av 10 invånare är buddister.